

Inlicht. op het adres van besturen der in het IJ gelegen polders, klagende over de regeling v. h. peil op het Noordzeekanaal.

185. 1.]

MISSIVE, ingekomen in de zitting van den 29sten Mei 1876.

's GRAVENHAGE, den 25sten Mei 1876.

Ik heb de eer U Hoogedel Gestr. hiernevens te doen toekomen eene Nota van inlichtingen betreffende het mij bij uw schrijven van 12 dezer, in afschrift medegedeelde adres van de besturen der in het voormalig IJ gelegen polders Zuid-Wijkermeer, Zuid- en Noord-Spaarndam en Houtrak en van ingelanden van den Noord-Wijkermeerpolder, houdende klagen over onvoldoende regeling van het peil op het Noordzeekanaal.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
HEEMSKERK.

Aan den Heer Voorzitter van
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

[185. 2.]

NOTA VAN INLICHTINGEN.

De Kamer besloot in hare zitting van 11 Mei 1876 aan den ondergeteekende, met verzoek om inlichtingen, een afdruk te doen toekomen van een adres van de besturen der in het voormalig IJ gelegen polders Zuid-Wijkermeer, Zuid- en Noord-Spaarndam en Houtrak en van ingelanden van den Noord-Wijkermeerpolder, houdende klagen over onvoldoende regeling van het peil op het Noordzeekanaal.

Ter voldoening aan dit verzoek der Kamer, heeft de ondergeteekende de eer het volgende mede te deelen.

De tabel door de directie der Kanaalmaatschappij overgelegd, en als bijlage I hiernevens gevoegd, geeft de waterstanden aan van 1 September 1875 tot 1 Mei 1876 aan het stadswaterkantoor te Amsterdam, des morgens ten 8 uur.

Die opgave is vergeleken met de waarnemingen, gedaan door het zelfregistrerend getijwerktuig bij de schutsluis Willem III, en hoewel in den regel de waterstand bij die sluis ongeveer 3 c. M. hooger was dan aan het stadswaterkantoor en enkele dagen grootere afwijkingen werden waargenomen, zoo zijn de door de directie overgelegde opgaven voldoende juist, om den waterstand op het Noordzeekanaal te beoordeelen.

Al geeft toch de staat slechts de standen des morgens ten 8 uur, zoo kan die tot grondslag van beoordeeling genomen worden, gelijk blijkt uit de volgende opgave, die de gemiddelde waterstanden in meters beneden A. P. van het Noordzeekanaal bij de schutsluis Willem III aangeeft.

In de maand:	des v. m. 8 u.	des m. 12 u.	des n. m. 6 u.
September 1875	0,413	0,410	0,410
October "	0,424	0,424	0,426
November "	0,296	0,298	0,293
December "	0,352	0,348	0,350
Januarij 1876	0,453	0,452	0,453
Februarij "	0,350	0,350	0,348
Maart "	0,302	0,303	0,299
April "	0,466	0,467	0,469

Intusschen is de kanaalwaterstand gedurende deze 8 maanden somtijds in korten tijd aanzienlijk gerezen en gedaald.

Het tijdperk van 17 tot 23 November en vooral de dagen van 20 en 21 November 1875, waarop de adressanten hunne klagen gronden, geven een voorbeeld van spoedige en groote rijzing.

Als bijlage II gaat hierbij de graphische voorstelling (1) der kanaalwaterstanden, aangeteekend door het zelfregis-

(1) Dit stuk is, ter inzage voor de leden der Kamer, ter griffie nedergelegd.

trerend werktuig, waaruit blijkt, dat volgens de daár geplaatste peilschaal de waterstand was:

den 19den November van 's middags 12 uur tot 's nachts 12 uur voortdurend klimmende van 23½ c. M. ÷ A.P. tot 14 c. M. ÷ A.P.;

den 20sten November van des voormiddags 12 ure tot des voormiddags 5½ uur voortdurend klimmende van 14 c. M. ÷ A.P. tot = A.P.;

den 20sten November van des voormiddags 5½ uur tot des voormiddags 11 uur voortdurend klimmende van A.P. tot 5 c. M. + A.P.;

den 20sten November was de hoogste stand ten 1 uur 7½ c. M. + A.P.;

den 20sten November van 1 uur des namiddags tot des nachts 12 ure afwisselend van 7½ c. M. + A.P. tot A.P.; en daalde verder op:

den 21sten November des middags 12 uur tot 5 c. M. ÷ A.P.;

den 21sten November des middags 12 uur tot 23 November des middags 12 uur van 5 c. M. ÷ A.P. tot 27 c. M. ÷ A.P.

Op den 20sten November was door de hooge zeestanden geene natuurlijke waterloozing mogelijk, noch op de Noordzee, noch op de Zuiderzee; de stoomgemalen van Rhijnland, te Halfweg en te Spaarndam werkten respectievelijk gedurende 20 en 24 uren met het volle vermogen; al de polders in Noord- en Zuidholland waren bezwaard met water door de buitengewone hoeveelheid regen die sedert 6 November gevallen was, en bedroeg in die 15 dagen 127 m. M. bij den Leeghwater en 137 m. M. te Holder, en een fiksche bries die op 19 en 20 November heerschte, stelde de polderbemalingen in de mogelijkheid, met hun maximum vermogen, den waterschapsboezem, en alle gezamenlijk den algemeenen boezem van Noord- en Zuidholland, die thans het afgesloten IJ is, te vullen.

De omstandigheden, die op 19/21 November plaats hadden, en waarop de polderbesturen hoofdzakelijk hunne bezwaren gronden, waren dus buitengewoon, en een stoomgemaal te Schellingwoude met een vermogen, berekend naar de dikwerf voorkomende tijdperken van waterlast, zou niet in staat zijn geweest den kanaalstand te beheerschen op de voormelde dagen, die een zeldzaam voorkomend tijdperk van waterbezwaar sloten.

Bij een ten allen tijde door stoombemaling beheerscht, ja onveranderlijk kanaalpeil van 50 c. M. onder A.P., is het Noordzeekanaal voorzeker een allervoordeeligst afwateringskanaal voor Rhijnland, Schermerboezem, Amstelland en de buitenpolders langs het voormalige IJ, die allen een boezemwaterstand van 40 tot 50 c. M. onder A.P. wenschen; en alsdan hunne uitwateringsluizen op het IJ slechts behoeven te openen of te verruimen, om al hun overtollig water kosteloos te zien verwijderen.

Reeds vroeger heeft de ondergeteekende opgemerkt dat die besturen niet genoeg in het oog houden, dat zij den toestand hunner waterschappen alleen hebben te vergelijken met dien, waarin zij vóór de afsluiting van het IJ verkeerden.

De zich thans adresserende besturen der polders in het voormalig IJ hebben geen regt tot beklag over de Regering, zelfs indien het gebeurde dat het kanaalpeil niet onveranderd kon worden gehandhaafd.

Daargelaten de veilconditien, waarop zij gronden van de Amsterdamsche Kanaalmaatschappij kochten, en waarvan art. 2 bepaalt: »de gronden worden verkocht zoo en in dier voege als zij door de Maatschappij worden bezeten, en mitsdien met alle daaraan verbonden regten en verplichtingen;» en daargelaten de vraag of adressanten eenige schade door den waterstand in het afgesloten IJ hebben geleden, zoo valt op te merken dat de eerste veiling der in het IJ drooggelegde gronden den 16den December 1873 plaats had en dus verscheiden maanden na de overeenkomst van 10 Mei 1873 gesloten tusschen de Regering en de directie der Kanaalmaatschappij en bekrachtigd bij de wet van 25 Junij 1873 (Staatsblad n°. 102).

Art. 12 dezer overeenkomst geeft den Minister van Bin-

Inlicht. op het adres van besturen der in het IJ gelegen polders, klagende over de regeling v. h. peil op het Noordzeekanaal.

nenlandsche Zaken de bevoegdheid na 1 Augustus 1876, het bij de concessie voorgeschreven kanaalpeil te verhoogen, zonder dat daarvoor eenige vergoeding kan gevorderd worden door de Maatschappij, die zelfs tot een bedrag van f 500 000 zal dragen in de werken die een gevolg van de peilverhooging zijn.

De tegenwoordige bezitters der IJ-gronden, wier belangen thans door de polderbesturen worden behartigd, wisten dus, toen zij de landen kochten, dat peilverhooging tot de mogelijke gebeurtenissen behoorde.

Hetgeen de ondergeteekende tot inlichting omtrent het aan de Kamer gezigt adres heeft medegedeeld, neemt volstrekt niet weg, dat, naar zijne overtuiging, de quaestie van het kanaalpeil spoedig tot eene oplossing behoort te worden gebragt; de uitkomst van het daarover aanhangige overleg zal ter kennis van de Kamer worden gebragt.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

HEEMSKERK.

[185. 3.] BIJLAGE I.

STAND VAN HET WATER om 8 uur voormiddags in het Noordzeekanaal, van 1°. September 1875 tot en met 30 April 1876.

(STADSWATERKANTOOR.)

Dagteekening.	1875.				1876.			
	September.	October.	November.	December.	Januarij.	Februarij.	Maart.	April.
1.	÷ 41	÷ 33	÷ 41	÷ 38	÷ 46	÷ 44	÷ 41	÷ 47
2.	45	36	40	40	40	42	36	46
3.	56	42	45	43	47	44	27	44
4.	51	32	55	41	50	42	31	43
5.	48	23	55	3	54	44	28	41
6.	43	18	52	35	54	45	25	46
7.	43	22	42	51	47	35	28	45
8.	42	27	35	52	40	33	16	44
9.	42	40	30	48	65	43	22	52
10.	45	48	30	47	61	49	19	56
11.	42	47	20	42	57	45	19	61
12.	41	50	12	31	56	41	18	55
13.	36	43	11	21	55	45	19	51
14.	37	41	30	26	52	47	17	49
15.	38	33	25	31	51	44	51	44
16.	40	41	26	42	51	44	34	40
17.	42	48	33	45	52	32	19	43
18.	44	47	30	41	48	29	21	52
19.	43	43	27	39	44	24	35	50
20.	39	40	+ 2	39	42	20	30	51
21.	40	76	÷ 6	40	39	27	37	48
22.	38	75	20	27	40	46	44	45
23.	38	57	28	30	39	32	49	44
24.	39	73	30	8	44	26	47	50
25.	47	63	36	24	43	22	51	49
26.	69	54	49	13	49	29	43	54
27.	56	53	44	26	49	35	40	52
28.	52	49	34	40	47	37	44	52
29.	47	45	30	43	45	37	49	54
30.	39	44	44	43	44	—	45	52
31.	—	43	—	45	44	—	43	—
Hooger dan ÷ 0,50	25 dagen	23 dagen	27 dagen	29 dagen	19 dagen	29 dagen	29 dagen	16 dagen
÷ 0,40	8 "	8 "	20 "	15 "	2 "	14 "	19 "	—
÷ 0,30	—	4 "	10 "	7 "	—	7 "	14 "	—
÷ 0,20	—	1 dag	4 "	2 "	—	—	7 "	—
÷ 0,10	—	—	2 "	1. dag	—	—	—	—
÷ 0,00	—	—	1 dag	—	—	—	—	—